

αφιέρωμα: Συγκριτική αξιολόγηση των εθνικών ερευνητικών πολιτικών

Η συγκριτική αξιολόγηση των εθνικών ερευνητικών πολιτικών ήταν το θέμα της πρώτης εκδήλωσης της ελληνικής προεδρίας στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας, που διοργανώθηκε από το Υπουργείο Ανάπτυξης (Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης) και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Γενική Διεύθυνση Έρευνας), στις 17-18 Ιανουαρίου 2003, στην Αθήνα.

Το "Καινοτομία, Έρευνα και Τεχνολογία" βρέθηκε στην εκδήλωση και παρουσιάζει ένα σύντομο απολογισμό της Διάσκεψης, καθώς και τις ενδιαφέρουσες συνεντεύξεις του κ. Αχιλλέα Μητσού, Γενικού Διευθυντή Έρευνας της Γενικής Διεύθυνσης Έρευνας της ΕΕ, και του κ. Gregorio Medrano, προϊστάμενου του τομέα για την "Ευαισθητοποίηση στους τομείς επιστήμης και τεχνολογίας" της ΓΔ Έρευνας. Τα αποτελέσματα της Διάσκεψης σχολιάζει ο Γενικός Γραμματέας Έρευνας και Τεχνολογίας, κ. Δημήτρης Δενιόζος. Το αφιέρωμα επιμελήθηκαν οι συντάκτες του περιοδικού Μαργαρίτης Προέδρου και Γεωργία Τζένου.

Από αριστερά προς τα δεξιά: G. Leon Serrano, E. McNally, Δ. Δενιόζος, Α. Μητσός

Συγκριτική αξιολόγηση: Μάθηση μέσω σύγκρισης

Η συγκριτική αξιολόγηση "προτυποποίηση" (benchmarking) συνίσταται στη μάθηση μέσω της σύγκρισης: μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση των εθνικών ερευνητικών πολιτικών, ενισχύοντας τη συνοχή τους, μέσω μιας διαδικασίας σύγκρισης, ανταλλαγής και αμοιβαίας μάθησης. Με τον τρόπο αυτό, η συγκριτική αξιολόγηση αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό εργαλείο για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και την ανάπτυξη της ΕΕ ως δυναμικής οικονομίας που βασίζεται στη γνώση.

Η Διάσκεψη της Αθήνας πραγματοποιήθηκε με αφορμή την ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου συγκριτικής αξιολόγησης των εθνικών πολιτικών για την έρευνα και την έναρξη του δεύτερου και, συνεπώς, είχε καθοριστική σημασία για την αξιολόγηση των πρώτων αποτελεσμάτων και τον καθορισμό του περιεχομένου του δεύτερου κύκλου.

Ο πρώτος κύκλος, ο οποίος πραγματοποιήθηκε σε πιλοτικό επίπεδο, επικεντρώθηκε σε πέντε τομείς: Ανθρώπινοι πόροι στον τομέα Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (Ε&ΤΑ), Δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις για Ε&ΤΑ, Αντίκτυπος της Ε&ΤΑ στην ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση, Επιστημονική και τεχνολογική παραγωγικότητα, Προώθηση της κουλτούρας Ε&ΤΑ και δημόσια κατανόηση της επιστήμης. Όπως επισημάνθηκε από τους συμμετέχοντες στη Διάσκεψη, η ανάλυση και η ερμηνεία των αποτελεσμάτων της συγκριτικής αξιολόγησης αποτελεί αντικείμενο των εθνικών κυβερνήσεων. Αξιολογώντας, λοιπόν, τα διάφορα στατιστικά στοιχεία και τους παραγόμενους δείκτες και λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές ιδιαιτερότητες, τα κράτη έχουν τη δυνατότητα να βελτιώσουν τις πολιτικές τους στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας.

Απολογισμός της Διάσκεψης για τη συγκριτική αξιολόγηση των εθνικών ερευνητικών πολιτικών

Η αύξηση των επενδύσεων για την έρευνα, η ενίσχυση του ερευνητικού δυναμικού και η σύνδεση της επιστήμης με την κοινωνία αποτελούν τους στρατηγικούς τομείς, στους οποίους η συγκριτική αξιολόγηση των εθνικών ερευνητικών πολιτικών μπορεί να λειτουργήσει ως χρήσιμο εργαλείο για την ανταλλαγή γνώσεων και την αμοιβαία μάθηση μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών.

Στη Διάσκεψη συμμετείχαν εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, υπεύθυνοι χάραξης εθνικών πολιτικών και ακαδημαϊκοί από όλες σχεδόν τις ευρωπαϊκές χώρες. Κύριοι ομιλητές στην εναρκτήρια συνεδρίαση της Διάσκεψης ήταν ο κ. Δ. Δενιόζος, Γενικός Γραμματέας Έρευνας και Τεχνολογίας, ο κ. Α. Μητσός, Γενικός Διευθυντής της ΓΔ Έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Eryl McNally, Μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην επιτροπή Βιομηχανίας, Εμπορίου, Έρευνας και Ενέργειας και ο κ. Gonzalo Leon Serrano, Γενικός Γραμματέας Επιστημονικής Πολιτικής του Υπουργείου Επιστήμης και Τεχνολογίας της Ισπανίας.

Σύμφωνα με τον κ. Δενιόζο, "η Διάσκεψη αποτέλεσε μια συνάντηση σταθμό, καθώς έκλεισε μια περίοδος εφαρμογής της συγκριτικής αξιολόγησης στην Ευρώπη, ως εργαλείο για τον εκσυγχρονισμό των παρεμβάσεων στις πολιτικές έρευνας, και τέθηκαν οι προτεραιότητες για τα επόμενα χρόνια".

Όσον αφορά τη διαδικασία της συγκριτικής αξιολόγησης, ο κ. Μητσός επεσήμανε την ανάγκη τόσο για τον καθορισμό και την ανάλυση συγκεκριμένων θεμάτων, όπως οι ανθρώπινοι πόροι και οι ιδιωτικές επενδύσεις για την έρευνα, όσο και για τη δημιουργία σύνθετων δεικτών οι οποίοι θα δίνουν μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα της κατάστασης της έρευνας.

Τα αποτελέσματα του πρώτου κύκλου, τα οποία έχουν ήδη δημοσιευθεί και συζητηθεί, παρουσιάστηκαν στη Διάσκεψη της Αθήνας και συνέβαλαν στη διαμόρφωση των στρατηγικών τομέων του δεύτερου κύκλου, οι οποίοι σύμφωνα με τη Διακήρυξη της Διάσκεψης είναι: επενδύσεις για την έρευνα, ανθρώπινοι πόροι στην έρευνα, σχέση επιστήμης και κοινωνίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα αποτελέσματα αυτά έχουν ληφθεί υπόψη στην ετήσια έκθεση της Επιτροπής "Έρευνα, τεχνολογία και καινοτομία: αριθμοί-κλειδιά για το 2002", που δημοσιεύθηκε στις 8/11/2002.

Όπως αναφέρεται στη Διακήρυξη, η συγκριτική αξιολόγηση μπορεί να αποδειχθεί χρήσιμη σε μια σειρά θεμάτων, όπως: πολιτικές για την αύξηση των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων για Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη (E&TA), σχέση βιομηχανίας και έρευνας, κινητικότητα και σταδιοδρομία των ερευνητών, δυναμική ερευνητικών δομών, κυβερνητικές πρωτοβουλίες για τη δημόσια κατανόηση της επιστήμης, δραστηριότητες επιστημονικών κέντρων/μουσείων.

Επίσης, επισημαίνεται ότι η συγκριτική αξιολόγηση αποτελεί βασικό εργαλείο για την υποστήριξη και εφαρμογή της μεθόδου ανοιχτού συντονισμού των ερευνητικών πολιτικών, η οποία υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας το Νοέμβριο του 2002.

BENCHMARKING NATIONAL RESEARCH POLICIES

Conference

"Να επενδύσουμε στην έρευνα, όχι ως παραχώρηση αλλά ως προϋπόθεση για την ανάπτυξη"

Συνέντευξη του κ. Αχιλλέα Μητσού, Γενικού Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Στη συνέντευξή του, ο κ. Μητσός επισημαίνει την ευθύνη του δημόσιου τομέα για τη διαμόρφωση ενός κλίματος που θα προσελκύει τις ιδιωτικές επενδύσεις, ενώ αναφέρεται με ιδιαίτερη έμφαση στη σημασία της συγκριτικής αξιολόγησης ως βασικό εργαλείο στην πορεία προς τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας (ΕΧΕ). Επίσης, για μια ακόμη φορά υπογραμμίζει το υψηλό επίπεδο των Ελλήνων ερευνητών στα ελληνικά πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα.

Όπως αναφέρεται στην πρόσφατη έκθεση της Επιτροπής "Περισσότερη έρευνα για την Ευρώπη – Στόχος 3% του ΑΕΠ", η Ευρώπη παρουσιάζει υστέρηση όσον αφορά τη μετάβαση σε μια οικονομία βασισμένη στη γνώση. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι δαπάνες για έρευνα στην Ευρώπη ανέρχονται στο 1,9% του ΑΕΠ σε σύγκριση με 2,7% στις ΗΠΑ και 3% στην Ιαπωνία, με ιδιαίτερα χαμηλές τις ιδιωτικές επενδύσεις. Με ποιο τρόπο μπορεί να επιτευχθεί αύξηση αυτού του ποσοστού και, ειδικότερα, προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων;

Όσον αφορά τις δημόσιες δαπάνες, θα πρέπει να αποφασίσουμε να επενδύουμε περισσότερο στην έρευνα. Το ενδιαφέρον στοιχείο μάλιστα είναι ότι αυτό δεν υποστηρίζεται μόνο από τους υπουργούς Έρευνας ή από τη Γενική Διεύθυνση Έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αλλά και από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, δηλαδή από τους αρχηγούς των κυβερνήσεων. Με άλλα λόγια είναι μια απόφαση, συνολικά, να επενδύσουμε στην έρευνα, όχι ως παραχώρηση αλλά ως προϋπόθεση για την ανάπτυξη.

Εάν η Ευρώπη θέλει πραγματικά να ενισχύσει την ανταγωνιστική της θέση σε διεθνές επίπεδο, ο μόνος τρόπος είναι η επένδυση στο χώρο της γνώσης, ο οποίος περιλαμβάνει όχι μόνο την έρευνα, αλλά και την εκπαίδευση. Σε έκθεση μάλιστα της Επιτροπής, η οποία πρόκειται να υποβληθεί στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το Μάρτιο του 2003, θα δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία και διάχυση της γνώσης.

Όσον αφορά τις επενδύσεις στην έρευνα από τον ιδιωτικό τομέα, δεν πρέπει να πιστεύουμε ότι αυτό είναι κάτι που πρέπει να επαφίεται μόνο στους ιδιώτες. Για να μπορέσει να επενδύσει ο ιδιώτης, πρέπει να υπάρχει το κατάλληλο συνολικό περιβάλλον, και η δημιουργία αυτού του περιβάλλοντος είναι ευθύνη του δημόσιου τομέα, σε όλα τα επίπεδα - εθνικό, κοινοτικό και περιφερειακό. Επομένως, υπάρχει μια μείζονα προσπάθεια που πρέπει να γίνει προς την κατεύθυνση αυτή. Μια προσπάθεια ιδιαίτερα δύσκολη για μερικά κράτη μέλη, όπως η Ελλάδα, αλλά αξίζει να το προσπαθήσουμε.

Είναι καιρός να θεωρήσουμε όλοι ότι τα ζητήματα της πολιτικής στον τομέα της έρευνας και της επιστήμης μοιάζουν τεχνικά ζητήματα, αλλά είναι εξαιρετικά πολιτικά ζητήματα,

με την έννοια ότι καθορίζουν την αναπτυξιακή προοπτική της χώρας μας και της Ευρώπης για τις επόμενες δεκαετίες.

Ποιος βλέπετε να είναι ο ρόλος και η συνεισφορά της ελληνικής προεδρίας στη διαμόρφωση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και στην ανάδειξη του ρόλου της έρευνας στην ευρωπαϊκή οικονομία και ανταγωνιστικότητα;

Η ελληνική προεδρία είναι συγχρόνως τυχερή και άτυχη, για τον ίδιο λόγο. Τυχερή διότι έχει λήξει η υπόθεση του Δου Προγράμματος Πλαισίου και έτσι δεν έχει να ασχοληθεί με αυτό. Αλλά και άτυχη, γιατί δεν έχει τη δυνατότητα να βάλει τη σφραγίδα της σε αυτό. Ένας λόγος παραπάνω λοιπόν ώστε η ελληνική προεδρία, η οποία βλέπει μπροστά της μια διευρυμένη Ευρώπη, να βάλει τη σφραγίδα της στη διευθέτηση ευρύτερων θεμάτων που αφορούν τον ΕΧΕ, όπως το θέμα της συγκριτικής αξιολόγησης των εθνικών ερευνητικών πολιτικών.

Πώς θα σχολιάζατε το επίπεδο του ερευνητικού δυναμικού της Ευρώπης, αλλά και ειδικότερα της Ελλάδας, σε σχέση με άλλες χώρες;

Η Ευρώπη έχει σε όλους τους τομείς επιστήμης και τεχνολογίας εξαιρετικά στελέχη. Σε κάποιους βέβαια τομείς έχει ηγετική θέση, ενώ υπάρχουν και τομείς στους οποίους υπολείπεται των ανταγωνιστών της διεθνώς.

Το ίδιο ισχύει και για την Ελλάδα, η οποία έχει εξαιρετους ερευνητές στα πανεπιστήμια και στα ερευνητικά κέντρα, σε όλους σχεδόν τους τομείς. Υπάρχουν βέβαια προβλήματα όσον αφορά τη δόμηση της έρευνας και τη συνολική εικόνα των πανεπιστημίων και των ερευνητικών κέντρων. Δεν θα πρέπει, συνεπώς, να δίνουμε την εικόνα μιας μιζέριας και μιας ανυπαρξίας ερευνητικού δυναμικού, γιατί αντίθετα το ερευνητικό δυναμικό και στην Αθήνα και στην επαρχία είναι πολύ υψηλού επιπέδου.

Ποια είναι σημασία της συγκριτικής αξιολόγησης στη διαμόρφωση πολιτικών έρευνας, στην πορεία προς τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας; Πώς μπορούν να ωφεληθούν τα κράτη μέλη από αυτή τη διαδικασία;

Η συγκριτική αξιολόγηση αποτελεί ένα πολύ σημαντικό εργαλείο για τη δημιουργία του ΕΧΕ. Η διαδικασία αυτή, η οποία ξεκίνησε αμέσως μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας, έχει ήδη δώσει κάποια αποτελέσματα, και με τη Διάσκεψη της Αθήνας ξεκινά ο δεύτερος κύκλος.

Θα πρέπει να τονιστεί ότι δεν αποτελεί μια ακαδημαϊκή διαδικασία αξιολόγησης της απόδοσης των ερευνητικών δραστηριοτήτων πανεπιστημίων ή ερευνητικών κέντρων, εν γένει

**Στιγμιότυπο από τη Διάσκεψη της Αθήνας
για τη συγκριτική αξιολόγηση**

κ Α. Μητσός, Γενικός Διευθυντής Έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

της ερευνητικής δραστηριότητας μιας χώρας. Πρόκειται για μια άσκηση, που παρέχει σε κάθε κράτος τις πληροφορίες, τα παραδείγματα και τις εμπειρίες άλλων κρατών, στοιχεία απαραίτητα για την καλύτερη διαμόρφωση πολιτικών στο χώρο της έρευνας.

Δεδομένου όμως ότι τα αποτελέσματα του πρώτου κύκλου δεν είναι ιδιαίτερα αισιόδοξα, θα πρέπει να επιταχυνθούν οι δράσεις για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας. Όσον αφορά δε τη δεύτερη φάση, πιστεύω ότι αυτή θα πρέπει να επικεντρωθεί σε συγκεκριμένα θέματα, όπως οι ανθρωπίνι πόροι και οι ιδιωτικές επενδύσεις για την έρευνα.

Θα ήθελα να επισημάνω το γεγονός ότι η Επιτροπή καταβάλλει προσπάθειες για τη δημιουργία σύνθετων δεικτών, οι οποίοι θα δίνουν μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα της κατάστασης της έρευνας.

Όσον αφορά την ανάλυση και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων της συγκριτικής αξιολόγησης, δεν πρέπει να γίνεται κεντρικά, αλλά αποτελεί ευθύνη των εθνικών κυβερνήσεων. Τα κράτη μέλη, άρα και η Ελλάδα, αντιμετωπίζουν την πρόκληση της ουσιαστικής αξιοποίησης αυτών των αποτελεσμάτων, γεγονός που μπορεί να αποτελέσει ένα μεγάλο επίτευγμα.

"Η επιστήμη δεν είναι μια ανεξάρτητη δραστηριότητα που πραγματοποιείται σε γυάλινους πύργους, αποσπασμένη από την κοινωνική πραγματικότητα"

Συνέντευξη με τον κ. Gregorio Medrano, προϊστάμενο του τομέα για την "Ευαισθητοποίηση στους τομείς της επιστήμης και της τεχνολογίας" της Γενικής Διεύθυνσης Έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Έχοντας μια μεγάλη εμπειρία στον τομέα της διάδοσης της επιστήμης στην κοινωνία, ο κ. G. Medrano επισημαίνει στο "Καινοτομία, Έρευνα και Τεχνολογία" την ανάγκη για αποτελεσματικότερη επικοινωνία των επιστημόνων με το ευρύτερο κοινό, αλλά και την κατάρτιση των δημοσιογράφων σε θέματα επιστήμης και τεχνολογίας. Παράλληλα, υπογραμμίζει το ρόλο της εκπαίδευσης στη διαμόρφωση επιστημονικής κουλτούρας των νέων.

Λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία που δίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στη σύνδεση επιστήμης και κοινωνίας, πώς θα περιγράφατε το ρόλο της επιστημονικής κοινότητας στη δημόσια κατανόηση της επιστήμης;

Ο ρόλος της επιστημονικής κοινότητας στη διάδοση της επιστήμης και της τεχνολογίας έχει καθοριστική σημασία: επιστήμονες και ερευνητές αποτελούν την πηγή της πληροφόρησης και επομένως, η μετάδοση της είδησης δεν είναι εφικτή χωρίς την εμπλοκή τους. Το πρόβλημα παρουσιάζεται όταν επιστήμονες, που είναι πολύ αφοσιωμένοι στην έρευνα, δεν διαθέτουν το χρόνο για τη διάδοση της πληροφορίας ή τις κατάλληλες επικοινωνιακές δεξιότητες για τη συνδιαλλαγή με μη εξειδικευμένους στο χώρο της επιστήμης.

Η διαμόρφωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων επικοινωνίας για τους επιστήμονες μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση του παραπάνω προβλήματος. Παράλληλα, οι επικοινωνιακές δραστηριότητες των ερευνητών για τη διάδοση της επιστήμης πρέπει να αναγνωρίζονται από τους συναδέλφους τους, και όχι να κατακρίνονται με το πρόσχημα ότι οι επιστήμονες αφιερώνουν επαγγελματικό χρόνο σε δραστηριότητες που δεν αφορούν άμεσα την έρευνα αλλά την πληροφόρηση των πολιτών. Η διάδοση της επιστήμης δεν μπορεί να είναι μια παράπλευρη εργασία, που διεκπεραιώνεται από ερασιτέχνες. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής πρέπει να δίνουν κίνητρα στους επιστήμονες για την επικοινωνία και τη βελτίωση της δημόσιας κατανόησης της επιστήμης.

Σύμφωνα με δημοσκόπηση της ΕΕ, οι Ευρωπαίοι ενημερώνονται για επιστημονικά θέματα κυρίως από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ), ενώ ένα μεγάλο μέρος των πολιτών πιστεύει πως τα θέματα αυτά παρουσιάζονται συνήθως με αρνητική προσέγγιση (36,5%) και πως οι δημοσιογράφοι που τα καλύπτουν δεν έχουν την κατάλληλη εκπαίδευση (53,3%). Ποια είναι η πολιτική της ΕΕ για τη βελτίωση της εικόνας της επιστήμης στα ΜΜΕ και την εξειδίκευση των δημοσιογράφων στο συγκεκριμένο τομέα; Πώς συμβιβάζεται με το ηθικό ζήτημα της ανεξαρτησίας των μέσων;

Καταρχάς, δεν πιστεύω πως υπάρχει μια ξεκάθαρα αρνητική ή θετική αντιμετώπιση των επιστημονικών θεμάτων στα ΜΜΕ. Η προσέγγιση εξαρτάται κυρίως από το θέμα. Για παράδειγμα, η κάλυψη των ιατρικών επιτευγμάτων είναι συνήθως θετική, ενώ η προσέγγιση των περιβαλλοντικών θεμάτων είναι συχνά αρνητική.

Η επιστήμη είναι πολύπλευρη και, συνεπώς, ο πολίτης μπορεί να υποστηρίξει μια επιστημονική άποψη και να κατακρίνει κάποια άλλη. Αυτό που έχει σημασία είναι η διαμόρφωση μιας ανοιχτής επιστημονικής κουλτούρας που θα καθιστά τους πολίτες ικανούς να σχηματίζουν ανεξάρτητες και τεκμηριωμένες απόψεις για τα θέματα αυτά.

Ο σημαντικός ρόλος των ΜΜΕ υπογραμμίζεται και στο Σχέδιο Δράσης της Επιτροπής για την επιστήμη και την κοινωνία, το οποίο περιλαμβάνει προγράμματα για τη διεύρυνση των επικοινωνιακών διόδων μεταξύ δημοσιογράφων και επιστημόνων. Η πολιτική αυτή αναγνωρίζει την ανεξαρτησία των ΜΜΕ σε μια δημοκρατική κοινωνία και δεν αποσκοπεί, σε καμία περίπτωση, στον έλεγχο τους.

Όσον αφορά τους δημοσιογράφους, πιστεύω πως είναι επαρκώς καταρτισμένοι σε θέματα επιστήμης, τουλάχιστον στους μεγαλύτερους δημοσιογραφικούς οργανισμούς της Ευρώπης. Η πιθανότητα λάθους υπάρχει κυρίως σε μικρότερα ΜΜΕ, αλλά στις περιπτώσεις αυτές η ευθύνη βαρραίνει το συγκεκριμένο μέσο. Θετικό βήμα αποτελεί η εισαγωγή της επιστήμης, ως τομέας εξειδίκευσης, στις σπουδές δημοσιογραφίας, γεγονός που έχει ήδη πραγματοποιηθεί σε κάποιες χώρες και ενδέχεται να ενισχυθεί από το Σχέδιο Δράσης.

Το ενδιαφέρον των νέων για την επιστήμη είναι περιορισμένο, επειδή, σύμφωνα με δημοσκόπηση του Ευρωβαρόμετρου, τα σχετικά μαθήματα είναι δύσκολα και όχι ενδιαφέροντα, ενώ οι αποδοχές της επιστημονικής σταδιοδρομίας είναι χαμηλές. Εκτός από την αύξηση της χρηματοδότησης, ποια πολιτική ακολουθείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη διαμόρφωση επιστημονικής κουλτούρας των νέων;

Μέρος των δραστηριοτήτων που χρηματοδοτεί η Επιτροπή για τη δημόσια κατανόηση της επιστήμης και της τεχνολογίας αφορά τους νέους και ειδικότερα την εκπαίδευσή τους. Η επιστημονική καριέρα θα γίνει πιο ελκυστική, εάν εξασφαλίσουμε την καλύτερη δυνατή εκπαίδευση, με περισσότερους και καλύτερους εκπαιδευτικούς, δημόσια αναγνώριση της προσφοράς τους, κατάλληλη υλικοτεχνική υποστήριξη και πρωτοβουλίες για την ανταλλαγή γνώσης και εμπειριών.

Στόχος αυτής της πολιτικής είναι η προσέλκυση των νέων στον τομέα της επιστήμης και η κατάρτιση της εντύπωσης πως τα σχετικά μαθήματα είναι πιο δύσκολα ή οδηγούν σε χαμηλότερους βαθμούς. Το Μάρτιο μάλιστα αναμένεται να ανακοινωθεί και μια προκήρυξη έργων για τη βελτίωση της επιστημονικής εκπαίδευσης.

Ποια νομίζετε ότι είναι η σημασία ενός ουσιαστικού "διαλόγου" επιστήμης και κοινωνίας στον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας;

Η καλύτερη σύνδεση επιστήμης και κοινωνίας αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας, που περι-

λαμβάνει διάφορους τομείς όπως τη δημόσια κατανόηση της επιστήμης, ηθική, κοινωνία και διακυβέρνηση, γυναίκες και επιστήμη, κ.λπ. Όπως επισημαίνεται χαρακτηριστικά στο Σχέδιο Δράσης "Επιστήμη και Κοινωνία", η επιστήμη δεν είναι μια ανεξάρτητη δραστηριότητα που πραγματοποιείται σε γυάλινους πύργους, αποσπασμένη από την κοινωνική πραγματικότητα. Επιστήμη, έρευνα και επιστημονική εκπαίδευση αποτελούν αλληλένδετους τομείς της κοινωνίας μας.

Πρέπει ωστόσο να επισημάνουμε πως η επιστήμη ανταποκρίνεται όχι μόνο στις ανάγκες της κοινωνίας, αλλά και στην περιέργεια, που είναι έμφυτη στο ανθρώπινο είδος. Όταν οι πρόγνοιές μας άρχισαν να παρατηρούν τον ουρανό, δεν κάλυπταν μια πρακτική ανάγκη αλλά την ανθρώπινη περιέργεια. Οι επιστημονικές εξελίξεις επηρεάζονται βέβαια από τις κοινωνικές ανάγκες, αλλά και από την περιέργεια και την αλληλεπίδραση μεταξύ γνώσης και εφαρμογής. Νέες ανάγκες οδηγούν σε νέα ερωτήματα και αυτά, με τη σειρά τους, οδηγούν σε νέες απαντήσεις. Όταν οι απαντήσεις αυτές δεν ανταποκρίνονται ακριβώς στα αρχικά ερωτήματα, μια διαφορετική αναζήτηση μπορεί να ξεκινήσει.

Όσον αφορά την Ευρώπη, διαθέτει σημαντικούς πόρους - δημογραφικούς, πολιτισμικούς και ιστορικούς - για την ενίσχυση της επιστήμης. Ο στόχος της Λισαβόνας για την εξέλιξη της Ευρώπης στην πιο ανταγωνιστική οικονομία της γνώσης έως το 2010 είναι

φιλόδοξος, αλλά εφικτός. Έχουμε την ικανότητα, την ιστορική παράδοση και το κίνητρο για την επιστημονική πρόοδο.

Παράλληλα, η στενότερη σχέση μεταξύ επιστήμης και κοινωνίας θα συμβάλει στη βέλτιστη εφαρμογή της επιστημονικής και τεχνολογικής πολιτικής. Στο σημείο αυτό, η συγκριτική αξιολόγηση παίζει σημαντικό ρόλο, αφού τα ευρωπαϊκά κράτη έχουν τη δυνατότητα να μοιραστούν εμπειρίες και γνώσεις, αποφεύγοντας την επανάληψη λαθών.

Διάσκεψη για τη συγκριτική αξιολόγηση των εθνικών ερευνητικών πολιτικών

<http://www.cordis.lu/greece/el/press5.htm>

CORDIS - Benchmarking

<http://www.cordis.lu/rtd2002/era-developments/benchmarking.htm>

"Η συγκριτική αξιολόγηση συμβάλλει στην τεκμηρίωση των πολιτικών επιλογών"

Ο κ. Δ. Δενιόζος, Γενικός Γραμματέας Έρευνας και Τεχνολογίας σχολιάζει την πρώτη εκδήλωση της ελληνικής προεδρίας στον τομέα της έρευνας

Σε δηλώσεις του στο "Καινοτομία, Έρευνα και Τεχνολογία", μετά το τέλος της Διάσκεψης, ο Γενικός Γραμματέας Έρευνας και Τεχνολογίας, κ. Δ. Δενιόζος, υπογράμμισε τη σημασία της συγκριτικής αξιολόγησης, η οποία παρέχει αξιόπιστους και διαχρονικούς δείκτες που συμβάλλουν όχι μόνο στην ανάληψη πολιτικών πρωτοβουλιών, αλλά και στην τεκμηρίωση των πολιτικών επιλογών σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Σύμφωνα με τον κ. Δενιόζο, "η Διάσκεψη αποτέλεσε μια συνάντηση σταθμό, καθώς έκλεισε μια περίοδος εφαρμογής της συγκριτικής αξιολόγησης στην Ευρώπη, ως εργαλείο για τον εκσυγχρονισμό των παρεμβάσεων στις πολιτικές έρευνας, και τέθηκαν οι προτεραιότητες για τα επόμενα χρόνια".

"Αυτές οι προτεραιότητες συνεχίζουν, σε σημαντικό βαθμό, τις προηγούμενες, χωρίς βέβαια να διαφοροποιούνται ριζικά από

αυτές. Αποφασίστηκε, έτσι, να συνεχιστεί η αναζήτηση και η επεξεργασία στοιχείων για τις επενδύσεις στην έρευνα σε σχέση με το ΑΕΠ, σε επίπεδο περιφερειακό και εθνικό και ανάλογα με τον τομέα (ιδιωτικό και δημόσιο). Επίσης, δόθηκε για μια ακόμη φορά έμφαση στο ανθρώπινο δυναμικό, από το οποίο εξαρτάται όλη η ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης και, ιδιαίτερα, η ανταγωνιστικότητα που προέρχεται από τη νέα γνώση και την έρευνα. Και τέλος, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη σχέση της επιστήμης με την κοινωνία".

"Θεωρώ μάλιστα ότι ο τομέας αυτός είναι εξαιρετικά σημαντικός, γιατί έχει να κάνει με την ευαισθητοποίηση των πολιτών όχι μόνο σχετικά με τα οφέλη, αλλά και με τους πιθανούς κινδύνους της επιστήμης. Για παράδειγμα, η βιοτεχνολογία, που για πολλούς είναι η τεχνολογία της επόμενης δεκαετίας, ενέχει αρκετούς κινδύνους, τους οποίους και θα πρέπει να αντιληφθούν οι Ευρωπαίοι πολίτες".